זון אויפגאנג — 8.
זון אונטערגאנג — 5.16.

די אינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עסטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21, No. 21, Winnipeg, Thursday Jan. 29, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דאנערשטאג, י"א שבט, תרצ"א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY FEB 6 1931

אידישע אימיגראציע אין שטאטן וועט כמעט אינגאנצן אָפּגעשטעלט ווערן

נייע קוואטא שניידט באזונדערס אימיגראציע פון מזרח אייראָפּע

119 טויזנט אידן אויסגעוואנדערט פון איראָפּע אין דריי יאר צייט האלב פון זיי פון פוילן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואכרט" פון "איטא")

וואשינגטאן, ד. ק., יאנוי. 29 (איטא). די אידישע אימיגראציע וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אנגענומען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער איסיגראציע קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט באונדערס שניידן צום מינימום די מזרח אייראפּעישע אימיגראציע. אזוי וועט די פוילישע קוואטא באשניטן נעווען פון 6,524 צו 652; די רוסישע, — פון 2,784 צו 278; און די קוואטא פון רומענע, ד. ק., יאנוי. 29 (איטא). — די אידישע אימיגראציע וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אננעמען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר־עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין־אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אננעמען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר־עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין־אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט באונדערס שניידן די אימיגראציע פון אלע לענדער אויסגענומען נעווען פון 6,524 צו 652; די רוסישע, — פון 2,784 צו 278; און די קוואטא פון רומענע, ד. ק., יאנוי. 29 (איטא). — די אידישע אימיגראציע וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אננעמען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר־עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין־אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט באונדערס שניידן די אימיגראציע פון אלע לענדער אויסגענומען נעווען פון 6,524 צו 652; די רוסישע, — פון 2,784 צו 278; און די

119 טויזנט אידן אויסגעוואנדערט פון איראָפּע אין דריי יאר צייט האלב פון זיי פון פוילן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואכרט" פון "איטא")

וואשינגטאן, ד. ק., יאנוי. 29 (איטא). — די אידישע אימיגראציע וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אננעמען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר־עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין־אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט באונדערס שניידן די אימיגראציע פון אלע לענדער אויסגענומען נעווען פון 6,524 צו 652; די רוסישע, — פון 2,784 צו 278; און די קוואטא פון רומענע, ד. ק., יאנוי. 29 (איטא). — די אידישע אימיגראציע וועט כמעט אינגאנצן אפגעשטעלט ווערן אין די פאראייניקטע שטאטן, וועו דאס הויז זאל אננעמען דעם ביל פארגעשלאגן פון דער קאמיסיע פון הויז, צו שניידן די קוואטא אויף 90% פאר די קומענדיקע צוויי יאר.

דאס איז צו זעהן פון די ציפערן פאר־עפענטלאכט פון דער מערהייט פון דער קאמיסיע אין־אירער באריכט צום הויז, וואס ציינט, אז דער ביל וועט באונדערס שניידן די אימיגראציע פון אלע לענדער אויסגענומען נעווען פון 6,524 צו 652; די רוסישע, — פון 2,784 צו 278; און די

קוואטאס פון רומעניע און ליטע ווערן רעדוצירט צו באשטימטן מינימום פון 100 יעדע.

פאריז, יאנוי. 29 (איטא). — 119,100 אירן האבן אויסגעוואנדערט פון די מזרח אייראפּעישע לענדער אין משך פון די דריי יאר 1927, 1928 און 1929, לויט א סטאטיסטיק נאר וואס פארעפנטלאכט פון "היקעם". פון דעם האבן 59,663 אירן אויסגעוואנדערט פון פוילן.

די סטאטיסטיק ציינט, אז פאר דער ציים אין די וואנדערונג קיין צפון אמעריקע איז די דרום אמעריקאנער לענדער אין די באדייטנד נעווען.

פרץ הירשביין קומט מארגן; וועט דאָ האלטן דריי פאַרטראגן

פרץ הירשביין, באריכטער אידישער שריפטשטעלער, קומט אהער מארגן אויף א קורצן באזוך פון זיין ציימוויליקער היים, אין קאלגאריי, איידער ער נעמט וויידער דעם וואנדער־שטעקן אין האנט און לאזט זיך אריבער אויף א נייער דייזע דעם סוף פון פעברואר, דורך וואנקוווער (זיין ערשטער עסאַ וועט זיין קאליפארניע).

פרץ הירשביין קומט אן מארגן (פרייטאג), 8.15 פּי. מ. מיט דער סי. פּי. אר.

פרץ הירשביין וועט דאָ בלויז אויפטרעטן דריי מאל פאר'ן עולם (אונטער אויספיזע פון דער אידישער קולטור נעזעלשאפט). מארגן (פרייטאג), 9 אוהר פונקט, וועט ער רעידן אביבר "אינדיי". זונטאג, 3 ביימאל אביבר "שלום אש", און דינסטאג אוהנט וועט ער פאראייניגן פון זיינע ווערק. ביידע לעקציעס און די פארלעזונג וועלן פארקומען אין פרעד זאל.

פרץ הירשביין וועט דא אויך אדרעסירן א פארזאמלונג פון דער "מנורה" סטר טערן עולם צו באזוכן די אויפפירונגען.

מאסן פראזאמלונג באשלוסן צו פאר־רופן קאנפערענץ אויף פעברואר 4-טן וועגן דעם בשר-כשר סכסוך

אירם טויזנט מענשן זויענן נעכטן אונט געמוסען אין גרויסן תלמוד תורה זאל צו דער פארזאמלונג אפּרופן פון דעם כשר קאמיטעט, אויסצוהרן א באריכט, וואס די האט נעפירט צו דעם אינברוך אין דיי שלום פאראנדלונגען צווישן ווד העיר און דעם שכאַר קאמיטעט, בנוגע דעם בשר כשר סכסוך.

די פארטרעטער פון שכאַר־קאמיטעט האבן דערקלערט, אז זיי האבן אנגענומען אלע פונקטן פון דעם פארשלאג, וואס זיי האבן פארגעלייגט, אויסגענומען איין פונקט, וואס זיי האבן נישט געקענט אננעמען, ווייל דאס וואלט נעפירט צו נייע סכסוכים. — האבן זיי נעזאגט.

— אונזער אויפגאבע, האבן די פארטרעטער פון שכאַר־קאמיטעט נעכטן בייז־אינדערפרי, האט מען קיין צייט ניט פארלוירן, נאר טערן עולם צו באזוכן די אינפארמירן.

פּוסערוואַרג אויף איבער פינף טויזנט דאָלאר ארויסגע'נגב'עם דאָ

פאַרשידענע וועלפּער פעלצער, מינק, אטער און זילבער־פוקס, אין וועלט צווי־שען פינף און זעקס טויזנט דאלאר, זיי־נען ארויס'נעגנב'עם נעוואָרן דאָ פון וועלט צווי־שען פינף און זעקס טויזנט דאלאר, זיי־נען ארויס'נעגנב'עם נעוואָרן דאָ פון ווערהויז פון ווינניפּעג פאר אפּשאַ סיילּ נאַ. 171 דזשיימס סט., צווישן לעצטן שבת בייגאכט און מאָנטאג אינדערפרי.

וועו די אנגעשטעלטע זיינען נעקומען מאָנטאג אינדערפרי אין וועהרהויז, האבן זיי נעפונען אייער פון די טירן אפן. אנוי וו פון האט זיך נעאיילט צום די צר ווייטונגען צו דער ליצענאַירט (אפּשאַן) וואס האט נעראבט פאַרקומען מאָנטאג

מאקדאָנאלדם רעגירונג נעווינט קרי־טישע אפּשטימונג מיט גרעסערער מערהייט ווי דערוואַרטעט

לאנדאן, יאנוי. 29.— מיט א מערהייט פון 27 שטימען, — א גרעסערע ווי עס אין פּריער דערוואַרטעט נעווען, — אין דער רעגירונגס "טרייד דיספוט אקט" אנגענומען נעווארן אין היוט לעצטן־אוונט.

בלויז זיבן לייבאריסן, אונטער דער פּרעזשאפט פון סער דזשאן סיימאן, האבן נעשטימט מיט די קאנסערוואטיוון רעגירונג נאכן דער רעגירונג, און די אינברויקע האבן זיך צוריקגעהאלטן פון שטימען.

נאכדעם ווי די רעזולטאטן פון דער אפּ־שטימונג זיינען באקאנט נעווארן, האט סטעגליך באלדווין מארטשלאגן, אז דער ביל זאל אינברענגן צו "א קאמיסיע פון נאציאן הויף", — דאס היסט, עד זאל אפּראהאנדלט ווערן מאר דער דריטער אפּ־שטימונג איז הויז נופא, אנשטאט א קא־מיסיע, איצט האבן שוין אבער אלע לי־בערלן נעשטימט מיט דער רעגירונג, און מר. באלדווינס פּראשלאג איז דורכגעפאלן מיט א מערהייט פון 62 שטימען.

דער "טרייד דיספוט אקט" נעמט אראפּ פון די יוניאנס די באשרייבונגען דורכגעפירט פון באלדווינס רעגירונג נאכן נעגעראל סטרייק, — דער פארבאט פאר די יוניאנס בייצושטייערן פאר פּאליטישע צוועקן אין דעם פארבאט פון נעגעראל סטרייקס. די ליבעראלן אונטער לויד דזשארדזש זיינען אויף קעגן דעם ביל, אבער כדי ניט דורכצוואוועהן די רעגי־רונג, האבן זיי באשלאסן צוריקצוהאלטן זיך פון שטימען.

שטויב אין הויז איז פול מיט קלייניקע מזיקים דערקלערט באקטעריאלאגיסט

באסטאן, מאס., יאנוי. 29. — רידזי־רייק דא פאר דער אמעריקאנער אראנאי־ציע פון באקטעריאלאגיסטן, האט דר. מארעי ב. האראוואוד, פון דעם מאסאַ־שוועסעס־ער טעכנאלאגישן אינסטיטוט דערקלערט, אז אין דעם שטויב פון יעדער הויז, בעפינען זיך מי־ליאנען מיקראבן וואס זיינען, ביז צו א נעווישן גראד, שעדלאך פאר'ן מענשלאכן נעזונט.

רידזדיק פון די רעזולטאטן פון זיין עקספּעריאמענט, האט דר. האראוארד נע־זאגט, אז אכט פון 32 וויכטיג תזירים־לאַך זיינען אונטערזוכט פון די מיק־ראבן זיינען אראוסגעקומען נעווארן פון שטויב פון בעטערע וויי דורכשניטלא־כע הייסען, אין פארלויף פון זיין עקס־פּעריאמענט.

"אויגע פון די מאמע וויכטיקסטע שלוסן וואס מען קאן ציען פון דעם עקס־פּעריאמענט", — האט דר. האראוארד נע־זאגט, "איז וואס אן אונטערזוכונג פון שטויב פון קאַנאדישע הייזער נעווארן אין יי־ראפּע דעם צייטער, דערציילן דער באַ־טראכטונג דעם צייטער, דערציילן דער באַ־לעבאסטע אז ער האט א גוטע באשעפ־טיקונג און ווייל מאַקע האבן א גוטן

די פרנסה פון דינגען צימערן איז נע־נאנגען גוט, ביז מ'האָט אים געבאפט

טאראנטא, יאנוי. 29. — אין אונזער צימער, ווי ביי איר. רענט אין פאר־אוים ? ער האט איצט פונקט ניט קיין קליין נעלט אין קעשענע, אבער מארגן אינדערפרי, אימיידצעשעס, גייט ער צו אן באנק און בריינגט איר דאס נעלט.

אזוי ווי ער האט אויסגעזוכט צו זיין א כוואר א יונג, איז די באלעבאסטע נעבעליבן צופרידן. דערווייל פלעגט ער אפּטאל א גוטע וועשטערע, אבערנעכ־טיקן, אפּטאל פרישטיק און אויטקגיין "אין באנק" נאך נעלט, — און מער ניט קומען.

איבער זעכציק צימערן האט ער אויף אזא אופן "נעראנגען" אין אזויפיל טעג. אבער צום סוף האט זיך די פאליציי אריינגעמישט אין דעם ענין, און איצט האלט עס דערבי, אז מאמפּאס זאל קרינן א חדר מיחר פאר א לייענערער צייט אויף קהל'ש חשבון, און זאל מער ניט דארפן אזוי אפּט בייטן די דירות.

אנגאַ - אורחא

פון מארק

וואָס הערט זיך אין סאָוועטנלאנד ?

ווי אלעמאל, קומען איצט אן פון סא־וועט־רוסלאנד פארשיידענע ידיעות וועגן דער דאדמיקער לאגע, וואס זיינען פול־שטענדיק סותר אייגע די צוויייטע : עס וועגדעס זיך אן דעם, ווער עס בריינגט דעם באריכט.

אט קומען פון דארטן מענשן און דער־ציילן וועגן גרויסע גליקן, און אט קומען אנדערע און דערציילן וועגן גרויסע אומ־גליקן; אט פארן אהין שונאים פון קאמו־ניזם און קומען צוריק באגייסטערטע קא־מוניסטן, און אט פארן אהין באגייסטער־טע קאמוניסטן און קומען צוריק קאנטויש־טע קעגנער.

אט דערציילן פרוואטע בריוו פון דארטן וועגן אומבאשרייבלאכן הונגער, ניט און דריפות, און אט דערציילן סא־וועטישע פאראטייער און זייערע סימפא־טיקער וועגן די ריזיקע דערפאלגן פון'ם פינף־יאריקן פלאן, — און אט וועלט נאר באריכטעט, אז ס'איז דארטן אזויפיל אר־בעט, אז מענשן וועלן מיט גוואלד נעטריבן צו נעווינסע ארבעטן און אז מען פירט איין וואס מער רעסטאראנען; כדי צו באפרייען די פרויען פון הויז ארבעט און אריינציען זיי אין דער אינדוסטריע.

אט דערציילט זיך וועגן א גוואלדיקן מאנגל אין פראדוקטן צוליב דער לאנ־דאלעקטיווירונג, און אט דערציילט מען וועגן די קאלאסאלסטע דערפאלגן פון דער סאָוועטן־וועלט־אינדוסטריע.

אין זייט איר פראסאוועטיש, וויייסט איר אויף זיכער, אז אלע גוטע ידיעות פון דארטן זיינען ריכטיק, און אז אלע שלעכ־טע ידיעות זיינען אויסגעזוינן פון פיינגער פון די שונאי סאָוועטן, וועלכע טרען עס פאר א באשטימטע פּריין פאר די וועלט קאַפּיטאליסטן.

זייט איר פארקערט, אנטי־קאמוניסטיש, דאן אין אפר איין קלאר, אז ס'איז גרויסע צרות, אז דער 5-יאריקער פלאן גייט צום טויוול, אז דאס לאנד גייט אונטער, און דאס וואס מען רעדט פון דערפאלגן, איז דאס דער נעוויינלאכער קאמוניסטישער בלאף, — נעמ שיט אמד אין די אויג.

*

די איירפאיאיש־אמעריקאנישע וועלט בכלל קאן ניט פארשטיין רוסלאנד, ווי זי קאן ניט פארשטיין אינדיע, — דאס איז א פרעמדע פאר איר וועלט, וועלכע זי איינגעגר ניט פארבירט מעסטן מיט איר אייגענער כאפּ און קאן בשום־אופן די כאס ניט צוזאמט.

די אבער פון אונז, וואס קומען פון רוסלאנד און זיינען דערצויגן נעווארן אין א גרויסער פון דעמאקראטיע, זיינען נישט רוסישער אין אויר רוסישער ליטעראטור, זיינען יא פעאיק צו פארשטיין רוסלאנד אביסל בעסער, ווען מיר וואלטן ניט נעווען אזוי פאר־מיאיש פון אירן זייט אדער א צווייטער וועג עס קומט נאר צו א פראצע פון'ם סאוועטישן רוסלאנד, און וועו מיר וואלטן נעקאנט באטראכטן די זאך אבּיעקטיוו, וויי זייטיקע מענטש.

רוסלאנד איז דאך נאכאלעמען אכ־דערש. די "סטאנדארדס", די לעבנס באַ־גריפן צו וועלכע מיר זיינען דא צוגעווייגט נעווארן, זיינען ניט די רוסישע. לויט זיי קאנען מיר ניט מעסטן דאס רוסישן מענש־דאס וואס ס'איז ביי אונז שוואַרץ, קאן ביי זיי זיין רויט, — אדער נאר ניט קיין קאליר, נאר עפעס אן אנדער דערשיינונג, וועלכע מען קען אויך אויסדרוקן אין אן אנדער שפּראך.

*

איך נעדיינק נאך וויי מען פלעגט פיר־ערים שמייכן מיט ריספר אויף די נאכ־פון די רוסישע דערפער פאר די קלענסטע פאדערונגען.

איך נעדיינק נאך, אין וואס פאר א־שרעקלאכער אריימקייט און אומווייסנהייט דער רוסישער פויער האט נעלעבט. איך נעדיינק די מיט־שטראפּן נעדרעקטע כאפּ־קעס, — מיט קליינע פענסטערלאך אפּס פאראשטעקט מיט שמאטעס, — אין וועלכ כע דער פויער פלעגט אריינאפּן זיין משפּחה, זיינע קינדער, שניר און אייניק־לאך, צוזאמען מיט די הינער, קעלבלאך און חזירים און — ריזיקע מחנות טאראַ־קאנעס . . .

איך נעדיינק, וויי דער פויער האט גוט נעקאנט לעבן חדשים לאנג אויף ברויט, זאלץ און וואסער, — אנאנדערשמאל אפּי־לו אן זאלץ. איז נעווען דאס שטיקל חזיר־פלייש, איז נאר גוט. זומער — אביסל בערעזעווער קוואס און צייבעלע פונ'ם נאכבר : נאשערייען. און אז דאס ברויט נייט אויס ביז פרילינג, דערצייט מען בייז'ן נייעס שניט מיט קאטאפּל.

נו, און איך נעדיינק אויף, ווי נעדולדיק דער פויער האט עטראנג זיין לאסט, און ווי ער האט נעקאנט, פון איין זייט, אנ־מערטענק און מיט רעזינאציע, וויי א נע־שלאגענער הונט, קושן די האנט וואס שייזט פאסן פון זיין לייב, און, פון דער אנדער זייט, מיט דער גרעסטער אכזריות שנייידן פאסן פונ'ם צווייטנס לייב.

*

און דער באלשעוויזם, וואס איז א פאר־זעגעניש אין א סך אויגן וואס קוקן אייראַ־פּיאיש, קאן זיך אבער נאכץ גוט אנטפלעכן אויף רוסלאנד.

וואר נאך קאן אוויפל אריבערטראגן מיט רעזינאציע, ווי דער רוסישער מענש, און וואר נאך קאן אזוי טרייבן און נע־טריבן וואָרן מיט אייזערנע ביימשט, ווי דער רוסישער מענש !

דאס וואס ס'איז ביי אונז שוואַרץ, קאן ביי זיי זיין רויט, — אדער נאר ניט קיין קאליר, נאר עפעס אן אנדער דערשיינונג, וועלכע מען קען אויך אויסדרוקן אין אן אנדער שפּראך.

*

איך נעדיינק נאך וויי מען פלעגט פיר־ערים שמייכן מיט ריספר אויף די נאכ־פון די רוסישע דערפער פאר די קלענסטע פאדערונגען.

איך נעדיינק נאך, אין וואס פאר א־שרעקלאכער אריימקייט און אומווייסנהייט דער רוסישער פויער האט נעלעבט. איך נעדיינק די מיט־שטראפּן נעדרעקטע כאפּ־קעס, — מיט קליינע פענסטערלאך אפּס פאראשטעקט מיט שמאטעס, — אין וועלכ כע דער פויער פלעגט אריינאפּן זיין משפּחה, זיינע קינדער, שניר און אייניק־לאך, צוזאמען מיט די הינער, קעלבלאך און חזירים און — ריזיקע מחנות פאראַ־קאנעס . . .

*

בנוגע די ידיעות וואס קומען אַן פון סאוועטנלאנד, זיינען ביידע צדדים, אפּנע־לייגט צו א זייט די מענדעציעזע גוזמ־אות, אין עפּס נערעכט : ס'איז דא ביטע־רע נויט, לוידן. פּויזשע און נייסטיקע שקלאפערייַ, בארבאריזם, מיסבהויכן און א. וו. פון אין זייט, — אין א קאלאסאלע אויסבוי ארבעט אויף נייע, נאך ניט אויס־נעפּרובירטע יסודות פון סאציאלן יושר־פון דער צווייטער זייט.

*

די פראגע אין בלויז, — וואס ווערט סוף־כל־סוף אריבערווערן . . .